

hoc tantum quod a Semipelagianis Molinistae ea fuerint mutuati. Legantur Prosperi et Hilarii epistolae ad Augustinum; legantur et eiusdem Prosperi responsa ad obiectiones Vincentianas, et ad obiecta Gallorum, ubi id testatum est. Quo ergo in pretio habendae argumentationes huiusmodi sunt, quas certissime nouimus ab hominibus haereticis primum fuisse productas? Nec tamen audemus Sanctae Matris Ecclesiae iudicium vsurpare, vel anteuertere. Id vnum addimus, reuereri nos ac agnoscere rectissimum Regis nostri Caroli, huius nominis III. consilium, acqussimamque legem, quae a Regni totius Scholis exulare iussum fuit, vna cum aliis consimilibus, hanc Medistarum sententiam.

CAPVT V.

Prædestinationem ad gratiam non esse ex meritis demonstratur. Veteres Ecclesiae Patres a labe Pelagiana defenduntur.

Non prædestinantur ad gratiam electi ex meritorum præuisione.

Nec quid huic catholico dogmati contrarium tradidere Veteres Ecclesiae Patres.

Prima propositio catholicae fidei definitio est aduersus Pelagianos, et Semipelagianos, quorum primi ausi sunt adfirmare, prædestinari electos ad gratiam ex præuisis meritis sola liberi arbitrii facultate comparandis; posteriores vero prædestinari electos ob præscientiam fidei, aut bonae voluntatis, ex solo arbitrio naturaliter producentium.

Constat autem propositionis veritas contra Pelagianos ex Apostolo ad Rom. cap. II. scribente: *si autem gratia, iam non ex operibus, alioquin gratia non est gratia.* Et infra: *quis prior dedit illi, et retribuetur ei?* Constat ex Augustino dicente (1): *»scimus, »gratiam Dei nec paruulis, nec maioribus secundum merita nostra »dari.«* Constat deinde contra Semipelagianos ex definitione Conciliorum. Ita enim definitum est et in Concilio Arausicano Canon. II, et in Tridentino Can. V. *de Iustificatione.* Sed et eam statuit Paulus

(1) Epist. ad Vitalem.

II. ad Corinth. III. dicens: *non quod sufficientes simus cogitare aliquid ex nobis, quasi ex nobis.* Augustinus quoque ubi ait (2), verba Pauli exponens: *»attendant hic, et verba ista perpendant »qui putant, ex nobis esse fidei coeptum, et ex Deo fidei supple- »mentum. »Quis enim non videat, prius esse cogitare quam crede- »re?«* Ratio quoque vtramque propositionis partem confirmat: primam quidem haec: impotens est quodcumque naturale opus supernaturalia promereri beneficia: ergo quum gratia beneficium vndeque supernaturale sit, a nullo naturali opere valet promereri. Secundam vero haec altera: gratia, vt ipsum vocabulum sonat, donum gratis collatum est: non ergo fidei, aut cuiuslibet alii operi, solius liberi arbitrii facultate patrato, retribuitur.

Secunda propositio consulto a nobis addita est, vt Veterum Patrum, quum Graecorum, tum Latinorum ante Augustinum orthodoxiam ab omni Pelagianismi labe, atque suspitione vindicaremus aduersus Recentiorum quorundam accusationes: quod vt expeditius faciamus, canones quosdam, seu generales regulas ad Veteres interpretandos apprime viles ex Petauio (3) hic praefigemus. Primus canon est: plerumque Vetustiores illos, quum de Dei gratia, ac vocatione agunt, non tam de interiore animi motione, siue illustratio mentis haec dicatur, siue etiam cordis inflammatio, quam de externo aliquo Dei beneficio, veluti Euangelii praedicatione, aut statu aliquo vitae, ad quem occulto deinde animi instinctu trahuntur, loqui. Secundus: nihil aliud eos velle, nisi Deum gratiam, et inspirationem, quam ex sola gratuita liberalitate impertiri statuit, iis plerumque tribuere, quos consensuro et quo tempore consensuros esse praescluit; non vt meritum sit ipsa consensio, sed occasio tantum et conditio. Tertius: saepe gratiae nomine eam Patres adpellare dumtaxat, quae vberior perfectiorque sit, et saluti propior; primam autem motionem, et communem, quasi ordinariam aliquid, et minus singulare, ac velut fundamentum spiritalis aedificii praetermittere. Quartus tandem: interdum illos inchoatam et rudem adhuc gratiam perfecto salutis et aeternae vitae, hoc est, absolutae completacque gratiae nomine significare; quod initia illa diuinae vocationis, coelestisque afflatus, nisi per nos steterit, certissima nos ad salutem via perducunt.

Horum priores tres canones seu regulae ad Graecos potissimum Pa-

(2) Lib. IV. de Praedest. cap. 4. (3) Theol. Dogm. de Praed. lib. IX. cap. 4.

Patres intelligendos pertinent: Irenaeum dico, Origenem, Chrysostomum, Theodoretum, OECumenium, Gennadium. Quorum omnium testimonia, non nisi improbo, eoque penitus irrito, colligeremus labore. Itaque dum sic eos disputare audimus, vt totam gratiarum seriem a prima profectam, et in gloriam desinentem, affirmare videantur ab hominum pendere voluntate et affectu, siue operum meritis; in quae Deum intuentem adserunt, certos ex omni delegisse numero, qui vel antequam vocarentur illustrarenturque, gratia, bonis moribus, ac pio animi proposito praestarent alios, vel concessa diuinitus gratia bene essent vsuri; vna vel altera ex traditis regulis ab inuidia quam facillime a nobis poterunt purgari.

Exemplis res fiet notior. Irenaeus de vocatione ad gratiam scribit sic (4): «si igitur tradideris ei quod est tuum, id est, fidem in eum, et subiectionem, percipies eius artem, et eris perfectum opus Dei. Si autem non credideris ei, et fugeris manus eius, erit causa imperfectionis in te qui non obedisti, sed non in illo qui vocauit. Ille enim misit, qui vocarent ad nuptias; qui autem non obedierunt ei, semetipsos priuauerunt regia coena.» Neque enim recte iudicemus, Irenaeum censuisse, fidem ex arbitrii humani viribus in solidum existere; vel Deo non mouente et inspirante excitari in nobis. Sed quoniam principium illud ac semen est vitae melioris, ad quam instauramur; et ordinariis gratiae adiumentis elicitur, tamquam praeparatio quaedam ad exquisitiorem gratiam; idcirco pene in gratiae loco et numero non habetur, et a nobis veluti in antecessum dicitur erogandum; non tamen sine ope Dei, et gratiae adiutorio. Atque hoc Irenaei, et aliorum similia dicta non alium habent sensum, quam innumera vtriusque testamenti loca, in quibus fides ab hominibus erigitur, et alia veluti initia, et rudimenta gratiae, quibus imbuti ad perfectiora prouehimur. Vt igitur, quum ab hominibus fidem et pium affectum animi, velut illicium gratiae suae, suorum donorum, repraesentari sibi Christus in Evangelica historia petit; nemo inde concludit, fidem ac voluntatem bonam opus non esse gratiae, sed humani arbitrii ac naturalium virium; ita quum vetustiores Patres fidem ex nostro tribui, et ad promerendam Dei gratiam praestari significant; non tam iniqui interpretes illorum esse debemus, vt nullam censeamus eos agnouisse Christi gratiam, qua initia ista coaluerunt.

Si.

(4) Lib. iv. cap. 76.

Similiter cum catholica professione conciliari poterunt ea loca vbi scribit (5): «oportet primum nos eligere bona, et quum elegerimus, tunc suas partes praestat. Non praeuenit voluntates nostras; nec liberum nostrum arbitrium videt. Sed postquam nos elegerimus, tunc copiosum nobis auxilium inducit.» Et insuper (6): «hinc docemur, Deum non praeuenire voluntates nostras donis suis; sed quum nos coeperimus, quum voluntatem praebuerimus, tunc ipse multa nobis dat adiumenta salutis.» Nimirum prima illa rudimenta gratiae, quae in fide ac bona voluntate sita sunt, distinguit ab eis donis, quae deinceps maiora et ampliora consequuntur. Quemadmodum fides, quum sit opus christianae iustitiae, eiusque principium, ab operibus tamen secernitur, quorum fundamentum esse dicitur; ita fides eadem, et voluntatis prima propensio, etsi gratia constet, ab ea nihilominus separatur interdum, hoc est a donis gratiae reliquis, quibus *efficitur noua creatura in Christo Iesu in operibus bonis, quae praeparauit Deus, vt in illis ambulemus* vt ad Ephes. ii. scribebat Paullus. Ergo vt fides opus est pium, et sanctum, et tamen ab operibus etiam bonis, ac Christianis velut diuersa ponitur; ita gratia illa, quae fidem excitat, ab ea vtique discernitur quae opera bona in nobis et nobiscum efficit, adeo vt prae illa, ista in gratiae censu, et vocabulo minime numeretur. Sunt his similia quaecumque alia hic possunt congeri Patrum Veterum testimonia: hinc missa illa facimus.

Si quae vero eximii praedestinationis et gratiae vindicis, atque Doctoris Augustini loca ab aduersariis in medium ducerentur, quibus gratiam ex meritis dari, in specie saltim, videatur exprimi, erit canon postremus lydius lapis ad eius dogmata, mentemque declaranda. Ad alia.

CAPVT VI.

Haeticorum conatus cohibentur, atque franguntur.

Quas superiore capite indigitauimus, haeresum Pelagii et Semi-pelagianorum erga Dei electionem, et ad gratiam, et ad gloriam, ecce compendium. Voluit Pelagius praedestinationem ex praeuisione operum moralium haberi, necessitatemque gratiae negauit omnino: quem errorem aliqui temperantes dixerunt, fidei initium ex nobis es-

se,

(5) Hom. xii. in Epist. ad Haeb. (6) Hom. xviii. in cap. i. Ioann.

se, atque hinc a nobis salutis pendere primordia, licet de cetero supernaturalia auxilia minime denegarent.

Congerunt autem illi non pauca ex Scripturis et Patribus potissimum, vt errorem suum tuteantur. Sunt haec praecipua: in plurimis Scripturae sacrae locis asseritur, Deum inuenire bonos, ac proinde gratiae beneficia rependere, vt Genesios xviii, Iobi xiii, et alibi passim: electio ergo ad gratiam ex meritis praeuisis est.

Similiter, cap. i. Zachariae Prophetiae Dominus ait: *conuertimini ad me, et ego conuertar ad vos.* Et Prouerb. xvi: *hominis est praeparare animam* cet. Spectat ergo Deus hominis bene facta, vt ad gratiam eligat.

Insuper: vt in Actibus Apostolorum dicitur, cap. x. Cornelius eleemosinis suis promeruit, vt in fide instrueretur: Zachaeus etiam, vt Lucas scribit cap. xix, studio videndi Christum impetrauit, vt ab eo et videretur, et vocaretur. Latro demum, eodem Euangelista testante cap. xxiii, socium increpans, et Christi innocentiam depraedicans ab eo meruit audire: *hodie mecum eris in Paradiso.* Fidei ergo initium, in eandem vocatio, atque in gratiam electio ex nobis sunt, seu a nostris pendent meritis.

Ex Patribus deinde Augustinus est qui aperte tradit (1): *habere quosdam in ipso ingenio diuinum naturaliter munus intelligentiae, quo moueantur ad fidem.*

Item Chrysostomus in Homiliis docet (2): *Abrahamum se prius disposuisse, quam a Deo tam magna gratiae acciperet beneficia.*

Insuper legitur in Martyrologio Romano sub die vltima Iunii, Basilidem militem Ethnicum recepisse mercedem, quod Sanctam Virginem Potamienam visitasset, dum ad supplicium duceretur, eiusque virginatatem esset tutatus.

Demum, proloquium Scholasticorum tenet: *facienti quod est in se Deus non denegat gratiam.* Concluditur ergo Deum hominum merita expectare vt eos ad suam eligat gratiam.

Sed respondetur ad omnia. Ad Scripturae quidem testimonia Augustini limpidissimis verbis, vbi ait (3): *Deum inuenire in bonis hominibus illud tantum, quod ipse facit.* Id ergo laudatis Scripturarum locis efficitur, vt liberum hominis arbitrium magis commendetur, sed tamen non excluditur gratiae praeuenientis beneficium.

Que-

(1) De dono Perseuer. cap. 14.

(2) Hom. xlv. in Gen.

(3) Lib. ii. contra duas epist. Pelagianorum.

Quemadmodum vbi scriptum est: *conuerte nos Domine, et conuertemur*, cet.; commendatur gratiae beneficium; nec libertas tamen denegatur, vt Augustinus ipse docet (4).

At Cornelius, (vt reliquis satisfiat) promeruit reuera vt in fide instrueretur, quoniam orabat, et eleemosinam largiebatur ex fide aliqua, licet imperfecta et inualida. Quod de Zachaeo, et de Latrone dictum volumus. Praecessit enim in eis aliqua praeparatio ex supernaturali fide; quae facile in illis esse potuit, quia ambo erant Iudaei. Potissimum vero Latronis fidem maximum gratiae opus, et praestantissimum passionis Christi beneficium ex eo agnoscinus, quod in hominem crucifixum, animam agentem, opprobriis plenum, a suis derelictum, crediderit. Legatur Chrysostomi Homilia.

Augustini autem verba id tantum innuere videntur, quod aliqui minorem in se obdurationem habeant, ac facilius a Deo vocari moueantur propter moralium virtutum exercitamenta: minime vero ex illis probatur, naturalia opera aliquod gratiae meritum habere. Habetur id ex verbis quae subsequuntur, scilicet: *si Dei altiori iudicio, a perditionis massa non sunt gratiae praedestinatione discreti, nec ipsa eis adhibentur vel dicta diuina, vel facta per quae possent credere si audirent talia vel viderent.* In eadem perditionis massa derelicti sunt etiam Iudaei, qui non potuerunt credere, factis in conspectu suo tam magnis clarisque virtutibus. Sane si ab altiori Dei iudicio prouenit vt quis credat, et saluetur; sola naturalia opera supernaturalis fidei initia nullatenus promerentur.

De Chrysostomi mente ac sententia, deque legitima verborum eius intelligentia supra diximus abunde: neque placet nobis actum agere. Possunt omnia Chrysostomi loca hac etiam via commode exponi, vt vbi negat, Deum praeuenire hominum voluntatem, eius sit sensus, quod eam non praeueniat, libertatem euerrens, vt commenti sunt Manichaei. Est ille sui ipsius fidelissimus interpret, vbi scribit (5): *in Dei potestate sunt omnia, sed non ita vt nostrum laedatur arbitrium.* Et post pauca: *non praeuenit nostras voluntates, ne perdat nostrum liberum arbitrium.*

Quod si S. Doctor eam passim dicendi adhibuit rationem quam praeferebat locus in argumentum adductus; potissimum in Homiliis

Tom. II.

Et

ad

(4) Lib. de gratia liber. arbit. cap. 59.

(5) Hom. xii. in Epist. ad Hebr.

ad populum eam adhibuit, atque Manichaeorum haeresi grassantes, vt scilicet hoc pacto eum ad bona opera exercenda inflammaret.

Martyrologii Romani lectio sic est accipienda, vt mercedis nomine ibi nominetur oratio a Virgine ad Deum pro Basilide facta: vel si maus, vt in isto aliqua fides ex supernaturali Dei beneficio praecesserit, qua deinde Martyr occubuit, vt Eusebius testatur (6).

De Scholasticorum proloquio plura a nobis dicentur dum de Christi gratia disputabimus: nunc id tantum, sensum illius esse, vt qui ex viribus primae gratiae quod potest facit, a Deo vberior, atque plenior accipit gratiam. Qui est sensus vndeque catholicus, longeque a Sempelagianismo distans.

CAPVT VII.

Diuinae praedestinationis effectus adsignantur.

Primarii effectus praedestinationis sunt vocatio, iustificatio, et glorificatio.

Substantia praedestinati aliquo sensu dici potest praedestinationis effectus: ipsa quoque peccati permissio.

Intelligimus effectuum praedestinationis nomine beneficia quaedam a Deo Optimo electis collata ex efficaci intentione eos ad aeternam beatitudinem perducendi. Intelligimus praeterea, tres in eiusmodi donis condiciones requiri vt tales effectus dicantur, et vere sint. Videlicet, quod bonum sit, Deumque Auctorem habeat: quapropter inter praedestinationis effectus referri culpa non potest; est enim natura sua mala, nec potest ex Deo auctore esse, vel in vitam aeternam ordinari: quod procedat hoc Dei donum ex efficaci glorificationis voluntate, seu electum a Deo sit velut medium ad finem aeternae gloriae conducens. Hinc collata reprobis gratiae munera praedestinationis effecta non sunt, quod non huius finis gratia, vt scilicet re ipsa eis ad salutem prossint, fuerint illis a Deo impertita: quod denique ad coelestis gloriae possessionem reuera perducatur. Est enim praedestinatio: *mediorum praeparatio, quibus certissime liberantur quicumque liberantur.*

Et

(6) Hist. Ecclesiast. lib. vi. cap. 5.

Et hoc quidem sensu vocationem, iustificationem, et glorificationem primarios praedestinationis effectus primo loco adsignamus, hoc scilicet ducti fundamento: ad Rom. viii. ait Apostolus: *quos autem praedestinavit, hos et vocavit; et quos vocavit, hos et iustificavit; quos autem iustificavit, illos et glorificavit*: at haec omnia a diuina praedestinatione, tamquam a caussa, profisciscuntur: est enim praedestinatio praeparatio beneficiorum, quae certissimam praedestinati liberationem habent adiunctam: est itaque glorificatio eximius praedestinationis effectus, tamquam praecipuum Dei beneficium, quod omnem animi corporisque miseriam ab electis in aeternum remouens, in consummatam perpetuamque eos vindicat filiorum Dei libertatem. Sed glorificationem vocatio et iustificatio praecedunt: saluus siquidem esse non potest nisi iustus; iustificati vero nisi vocatus a Deo, seu nisi praeuente eius gratia excitatus, et ad iustitiae amorem adlectus: tria igitur illa quae prima propositio continet, praedestinationis primarij effectus sunt: si tamen obiter commoneamus, solam vocationem efficacem, cui homo consentit, de qua Ioann. vi. dicitur: *omnis qui audiuit a Patre et didicit, venit ad me*; solam item iustificationem, quae, vt in laudata Apostoli verba explicat S. Thomas (1), *numquam frustratur, quia praedestinati in ea perseverant usque in finem*, in praedestinationis effectibus nos hic adnumerare.

Nec faciunt contra propositionis veritatem, pauca ea quae solent opponi: videlicet, quod quandoque praedestinati vocationem deserunt, et a iustitia excidunt; quod quandoque vocatio, et iustificatio etiam reprobis conferuntur; quod saltem glorificatio non potest medium esse, sed finis; demumque sicut gratia Adamo in statu innocentiae collata, quamquam per eius poenitentiam restituta, effectus praedestinationis non fuit; ita neque effectus praedestinationis erit gratia illa, quam alij electi receperunt, perdidit vero propter culpam, licet per poenitentiam reuiuiscat.

Hanc enim habeat explicationem. Primum quidem: quod licet quandoque praedestinati vocationem deserant, tamen reuiuiscunt per subsequentem poenitentiam merita praecedentia, et ex recordatione prioris vocationis magis trahitur electus ad assentiendum praesenti.

Secundum: quod iuxta ea quae superius adnotauimus, requiritur ad praedestinationis effectum, quod descendat ex efficaci diuinae

Tt 2

nae

(1) Lect. vi.

nae voluntatis proposito largiendi beatitudinem; quod sane propositum ad nullum reprobum addinet, quamuis eis saepenumero vocatio et iustificatio conferantur.

Tertium: quod quum effectus praedestinationis sit quodcumque beneficium, eo vtrique collatum sine, vt electi a perditione liberentur, siue liberentur per modum medii, siue per modum termini seu finis; glorificatio, nedum praedestinationis effectus, sed maximus et praecipuus dicenda est: ea enim penitus atque in perpetuum liberantur.

Vltimum: quod gratia ceteraque originalis innocentiae status dona nequaquam prouenire ex intentione efficaci elargiendi gloriam; haec siquidem efficax intentio culpam originis supponit. Vnde quum id sit omnino necessarium in praedestinationis effectu; non fuere huiusmodi in Adamo. At in nobis originis culpa obstrictis, et locum habet propositum illud efficax, et ab eodem gratia, omniaque superna dona descendunt.

Secunda propositio duo continent; quorum vnumquodque suas habet probationes. Atque substantiam praedestinati sensu quodam praedestinationis effectum esse hoc ratiocinio demonstratur: praedestinati substantia seruata est misericorditer post peccatum: promeruit siquidem ob culpam Adae genus humanum etiam vt in nihilum redigeretur, nisi propter Christi merita huic malo subuentum esset: ita autem seruata, ad gloriam praedestinat: igitur inter praedestinationis effectus iure merito recensetur. Nam si substantia praedestinati seruata est non vi prioris decreti ad creationem spectantis, sed intuitu meritorum Christi; consequens est, posse et ipsam ad gloriam efficaciter ordinari.

Hinc quoque arguitur, praedestinati substantiam, si absolute consideretur, quatenus nempe a solo creationis decreto pender, neutquam praedestinationis effectum esse posse. Nam decretum creandi homines praecedit ratione nostra originalis peccati praescientiam. Sed minutula sunt haec; nec de illis bellum volumus. Ideo temperamento vsi fuimus.

Eodem et vtimur vt probemus, peccati permissionem esse praedestinationis effectum. Etenim quum reuera peccati permissio magis videatur poena quam donum, neque ad comparandam beatitudinem immediate conducatur; nequit illa haberi vclut effectus *elicitus*, sed tantum *imperatus*, vt Schola consuevit adpellare: remote enim

ad

ad gloriam perducit ob multa, eaque insignia, ad quae illam Deus ordinat, humilitatem videlicet, poenitentiam, caritatem, cet.

Hoc nomine locum ei inter effectus praedestinationis Theologi tribuunt, et Scripturae, et Patrum, et ipsius rationis auctoritate ducti. Scribit enim Paullus ad Rom. vii: *scimus quoniam diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum iis qui secundum propositum vocati sunt sancti*. Quae verba expendens Augustinus ait (2): *diligentibus eum omnia cooperantur in bonum: vsque adeo prosus omnia, vt etiamsi qui eorum deuiant et exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum, quia humiliores redeunt atque doctiores.* Et in libris de Ciuitate Dei (3): *»audeo dicere, »superbis esse vtile cadere in aliquod apertum manifestumque peccatum, vnde sibi displiceant qui iam sibi placendo ceciderant. »Salubrius enim Petrus sibi displicuit quando fleuit, quam sibi placuit quando praesumit. Hoc dicit et sacer Psalmus, imple facies eorum ignominia, et quaerent nomen tuum Domine.* Similiter Gregorius Magnus in Moralibus (4): *»fit vt aliquando se haec gratia vtiliter subtrahat, et praesumentium quantum infirmatur, ostendat: tunc enim vere cognoscimus bona nostra vnde sint, quando haec quasi amittendo sentimus, quia a nobis seruari non possunt.* Demum S. Thomas (5): *»inter omnes vniuersae partes excellent Sancti Dei . . . et ideo quidquid accidit, vel circa ipsos, vel alias res, totum in bonum eorum cedit, ita vt verum sit quod dicitur Prouerb. xi: qui stultus est seruiet sapienti, quia scilicet etiam mala peccatorum in bonum iustorum cedunt: vnde et Deus specialem curam de iustis habere dicitur . . . in quantum scilicet, sic de eis curat, quod nihil mali circa eos esse permittat quod non in bonum eorum conuertat. Et hoc quidem manifestum est quantum ad mala poenalia, quae patiuntur: vnde in Glossa dicitur, quod ipsorum infirmitate exercetur humilitas, afflictio, patientia, contradictione sapientia, odio benevolentia. . . . »Sed numquid etiam eis peccata cooperantur in bonum? Quidam dicunt, quod peccata non continentur sub hoc quod dicit omnia, quia secundum Augustinum, peccatum nihil est, et nihil fiunt homines, quum peccant. Sed contra est, quod in Glossa sequitur (quae eiusdem Augustini est lib. de Corrept. et Gratia cap. ix,*

et

(2) Lib. de Corrept. et Grat. cap. 2.

(4) Lib. ii. cap. 26.

(3) L. b. xiv. cap. 13.

(5) Lect. vi. laudata.

et lib. xiv. de Ciuit. Dei cap. xiii.): *»vsque adeo talibus Deus omnia cooperatur in bonum, vt si qui horum deuiant, et exorbitant, etiam hoc ipsum eis faciat proficere in bonum; vnde in Psalmo xxxvi. dicitur: quum ceciderit iustus, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. Sed secundum hoc videtur, quod semper tales in maiori caritate resurgant, quia bonum hominis in caritate consistit, quam si non habeat, Apostolus se nihil esse recognoscit I. ad Corinth. xiii. Sed dicendum est, quod bonum hominis non solum consistit in quantitate caritatis, sed praecipue in ipsius perseuerantia vsque ad mortem. . . . Ex hoc autem quod iustus cadit, resurgit cautior et humilior; vnde in Glossa subditur postquam dixerat, quod hoc ipsum faciat eis in bonum proficere, quod sibi humiliores redeunt, atque doctiores; discunt enim, cum tremore se exultare debere, non quasi arrogando sibi, tamquam de sua virtute fiduciam permanendi.« Haec S. Thomas.*

Ex omnibus autem haec eruitur ratio Theologica: peccati permissio ex diuina ordinatione conducit ad spirituale praedestinati bonum, scilicet, humilitatem ac maiorem beneficiorum Dei aestimationem: nihil aliud, ex praec notatis, opus est vt effectus, imperatus saltem, praedestinationis illa sit: est igitur huiusmodi.

Verum sunt quaedam, quae hanc adsertionem infringere videntur. Sunt haec: I: prudens rerum prouisor haud debet permittere maximum malum, suaeque bonitatis offensam summam, quale est peccatum, etiam ex intentione largiendi maiorem humilitatem, aut subliorem gloriae gradum: quae enim foret medici prudentia, qui bene valentem in morbum sineret incidere, vt eum restituere valetudini posset? Inter effectus ergo praedestinationis non est haec permissio numeranda.

II: si enim Deus culpam permittens, maius electorum bonum salutemque in proposito habet; culpam ipse velle dicendus est: certa enim electorum bona non sunt, nisi culpa praecesserit, vt poenitentia, humilitas, salutaris confusio, cet.: at Deum culpam velle nemo vnus dicere audebit: non est ergo peccati permissio diuinae praedestinationis effectus.

III: permissio peccati nequit inter beneficia numerari, nec de ea dici valet, quod sit misericordiae actus, aut ex Christi meritis conferatur; sed est illa opus iustitiae, vel culpam punientis, vel homi-

minem in manu consilii sui derelinquentis: ergo non est locanda inter praedestinationis effectus.

Sed facilis est horum solutio. Ad I. itaque dicendum: prudentissimam aeque ac sapientissimam esse permissionem peccati, eum in finem a Supremo rerum vniuersarum Rectore ordinatam, vt magis magisque iustitia, misericordia, atque incomprehensibilis prouidentiae ratio manifestentur. In iustificatione quoque impli, quantum emicant et infinita vnus Mediatoris Dei et hominum Christi Domini merita, et Patris misericordiarum omnipotentia, quae, vt ait Ecclesia, parcendo maxime, et miserando manifestatur! Sed vt culpa, et hominis malum est, quam sapienter a Deo permittitur! Num enim hominem peccare sinit Deus, vt eum simpliciter iustificet, tantumque ei boni reddat, quanti fecerat peccando iacturam? Quid ergo si imprudens esset Medicus, qui aegrotare hominem permetteret, experiendae dumtaxat in eius morbo depellendo artis suae gratia? Nonne contra multum prudens, si morbo eum tentari sineret, vt eum ad sanitatem reduceret, multo quam ante firmiorem, stabilio remque?

Secundi argumenti consequentia aperte falsa est. Non enim sequitur ex quo Deus bona illa velit, et malum velle ad quod sequuntur. Ratum enim et illud est apud Theologos plurimos, mississe Deum filium suum in similitudinem carnis peccati, vt de peccato damnaret peccatum, seu ad tollendum peccatum mundi, originarium in primis, Incarnationis Mysterium voluisset. Hoc tamen quia voluit, illud in cuius remedium Deus homo factus est, voluisse non est censendum. Similiter ad abstergendam originariam labem Baptismi Sacramentum, ad delenda quae post baptismum admissa sunt crimina Sacramentum Poenitentiae instituta sunt. Qui tamen haec voluit et instituit, peccata sine quibus his opus non fuisset, nequiquam voluit. Ad humilitatem itaque, poenitentiam, aliosque fructus, quos ex peccatorum permissione electi ferunt, optime potest diuina voluntas ferri, quin peccata ipsa velit, sine quibus fructus huiusmodi electis non obuenerent: quoniam spiritualium bonorum utilitas bona est, ideoque Deum auctorem habet, peccatum contra nihil est, vt Augustinus ait, seu mera boni priuatio, nec efficientem, sed deficientem causam habet, humanam scilicet voluntatem, quae a diuinae legis, et rationis ordine aberrat. Quare rectissime Augustinus,

nus et Thomas docent, mala culpa a Deo non fieri, sed ordinari, sicut Medicus morbos non facit, sed curat.

Tertium ut soluatur spectanda sub duplici ratione est peccati permissio, solitarie nempe, et in se considerata, et ut subest proposito, consilio, atque ordinationi diuinæ prouidentiae. Igitur in intentione illius, qui ut Augustinus loquitur (6); *melius iudicauit de malis bona facere, quam mala nulla esse permittere*, habet ea quandam beneficii rationem, quatenus scilicet, ad maiorem utilitatem, sollicitudinem, poenitentiam, ac praedestinati gloriam trahit. Sed in se considerata, vel, ut dicitur, praescissim ab hac ordinatione nulla in illa beneficii ratio adinuenitur; imo importat diuinorum beneficiorum, atque auxiliorum denegationem, atque poena est hominis praesumentis, non gratia Dei liberantis.

CAPVT VIII.

De praedestinationis certitudine, atque immutabilitate: deque Sanctorum pro electis intercessione.

Licet praedestinatio sit omnino immutabilis; non est tamen omnino certa.

Viles sunt praedestinati orationes Sanctorum.

Paucis has propositiones absoluemus. Et ad primam quod spectat, sic breuiter quoad utramque partem probatur: quoad primam quidem ex eo quod Dei decreta efficacia, et absoluta immutabilia omnino sint. Non enim Deus voluntatem habet similem humanae, quae non semel propositum mutat, neque volenti efficaciter saluum facere hominem arbitrium resistit: praedestinatus etiam, diuino supposito decreto, gloriam infallibiliter consequitur; siue ergo ex parte Dei, siue ex parte hominum praedestinatio consideretur, immutabilis illa est.

Probatum quoad secundam: etenim Scripturae docent, respectu Dei praedestinationem esse certam, dicente Apostolo ad Timoth. II. cap. II: *cognouit Dominus qui sunt eius*. Docent, et respectu hominum incertam esse, dicente Eccles. cap. IX: *nescit homo vtrum amo-*

(6) Lib. de Corrept. et Grat. cap. 10.

re, an odio dignus sit; sed omnia in futurum seruantur incerta.

Et ipse Augustinus, qui in lib. de Corrept. et Grat. dixerat (7), *nemo eorum perit, quia non fallitur Deus*, postea caecis (8): *«nemo, quando in hac mortalitate viuunt, de arcano diuinæ praedestinationis mysterio, usque adeo praesumere debet, ut certo statuatur, se omnino esse in numero praedestinatorum.»* Quae Augustini verba Concilium Tridentinum sua fecit (9). Licet ergo certa ex parte Dei praedestinatio sit; non est talis ex parte hominum, seu respectu eorumdem.

Id ratio ipsa confirmat: quae enim hominibus praecienda erat aeternae salutis spes, talis esse debuit, quae simul anxietatem, et timorem incuteret, ut cum metu ac tremore propriam salutem operarentur, et gratiae dona non paruipenderent superbiendo, sed custodirent extimescendo: ergo sicut decebat eam certam esse respectu Dei; ita et esse incertam respectu praedestinatorum.

Secunda propositio nec inepte a Theologis ponitur, nec inutiliter a nobis demonstrabitur. Atque Catholicae Ecclesiae sensum nos S. Thomas docet (10), et errores cauendos designat, et dogmata tenenda, et viam quoque qua incedendum sit. Itaque duo haec in fidei dogmate certissime habenda, ratam scilicet omnino fixam ac immobilem praedestinationem diuinam esse, quod supra tradidimus; nec tamen homini libertatem eripere, recteque factorum necessitatem excludere. Turpissime enim errarunt ii qui animum vnice ad diuinæ praedestinationis immutabilitatem vertentes, superuacuum esse dixerunt quamcumque hominum industriam. Hunc errorem Epicureis adscribit S. Thomas (11). Verum et S. Thomae aetate fuere, et hac nostra etiam, apud Catholicos nonnulli, qui in hoc Epicureorum errore sunt. Neque minus ab iis erratum qui humani arbitrii libertatem paruipendentes, statuerunt, diuinam praedestinationem precibus ac sacrificiis mutari posse. Cuius erroris auctores Aegyptios, et Stoicos S. Thomas agnoscit (12).

At quum pugnatum iam contra istos prima propositione sit, pugnandum modo contra primos est, quum Scripturis, tum exemplis. Scripturis quidem: nam in Canonica Iacobi Epistola legimus: *orate pro inuicem ut saluemini*. Exemplis autem: nam propter Ste-

Tom. II.

Vv

pha

(7) Cap. VII.

(8) Cap. XIII.

(9) Sess. VI. cap. 12.

(10) Prima Parte, quaest. XXIII.

art. 8.

(11) Quaest. VI. de malo art. 6.

(12) In Summa. Et quaest. VI. de Verit. art. 6.

phani orationem Saulus, Ecclesiae antea persequitur, electus est, dicente Augustino; *si Stephanus non orasset, Ecclesia Paulum non haberet.* Etiam ipse Augustinus de seruitute Babilonis ob lacrymas precesque matris suae Monicae vocatus est. Haec vero non ita sunt intelligenda quasi orationes Sanctorum ipsum Dei praedestinantis actum nobis promereantur. Duo igitur in praedestinatione adcurate distinguenda ex D. Thomae doctrina, ipsa scilicet Dei quosdam ad coeleste regnum eligentis, eisque ad illud obtinendum auxilia praeparantis, praecordinatio, et huius praecordinationis effectus. Ipsum Dei praecordinantis, et praedestinantis actum inuari Sanctorum precibus, nulli sobrio in mentem venire potest. Neque enim fit, aut fieri precibus huiusmodi potest, ut quis a Deo praedestinetur.

Quae vero aduersus firmatas adsertiones opponi solent adeo leuia sunt, ut hic in transcurso solui valeant. Primam itaque propositionem haec contradicunt. I: electos posse a vitae libro deleri ac reprobari Scripturae restantur: sic enim Moses Deum adloquitur Exod. xxxii. vv. 31. et 32: *aut dimitte eis hanc noxam, aut si non facis, dele me de libro tuo, quem scripsisti.* Et Paullus in I. ad Corinth. cap. ix: *castigo, inquit, corpus meum, et in seruitutem redigo, ne forte quum aliis praedicauero ipse reprobus efficiar.*

II: praedestinationem esse mutabilem docet Augustinus Serm. cii. de tempore scribens: »utinam tam cito peccator homo resurgat »ad poenitentiam, quantum cito Deus vult definitam mutare sententiam!« Cui quidem sententiae affine est Augustini eiusdem proloquium: *si non es praedestinatus fac ut praedestineris.* Atque Ecclesiae oratio consona est, qua Deum precatur ut liber vitae praedestinatorum nomina adscripta retineat.

III: posita omnimoda praedestinationis immutabilitate, posset quis sic argumentari: vel sum praedestinatus, vel reprobus: si praedestinatus, etiamsi praeuixero saluabor; si vero reprobus, quaecumque bona opera faciam, damnabor.

Secundam propositionem haec contradicunt: praedestinatio suum consequitur effectum, siue Sancti pro nobis orent, siue non orent, quippe quae nullo pacto impediri valet: non ergo vtilis electis sunt Sanctorum orationes. Deinde: vel enim Sanctorum oratio pro praedestinati in vniuersum fit, vel pro aliquo particulari, vel pro aliquo indeterminate: nullo ex his modis vtilem illam esse posse inde euincitur, quod generalis illa oratio frustranea prorsus sit, quum
non

non saluentur omnes, sed damnentur pluri: frustranea pariter sit oratio pro particulari praedestinato; quum haec nullam aliam agnoscat causam praeter diuinum beneplacitum: atque oratio pro aliquo electo indeterminate nullam requirit efficacem intentionem conferendi gloriam: ergo.

Postremo: licet Stephanus non orasset Paullus aeternam salutem fuisset adsequutus: licet Monica non orasset Augustinus saluus factus fuisset. Nam electio et Paulli et Augustini, orationes Stephani et Monicae praecessit. Haec obliuiscunt.

Sed facilis est et promta responsio. Et quidem primum argumentum ex his quae contra primam adsertionem pugnant sic soluitur. Haud ignoramus quosdam fuisse Scripturae sacrae Interpretes, qui Moses verba de libro vitae, seu praedestinatorum acceperunt, existimantes, Mosem petendo rem impossibilem, desiderium de populi Israelitici salute atque incolunitate expressisse. Sed sunt etiam alii qui de libro vitae temporalis eum fuisse loquuntur contendunt, eo pacto quo Num. xi. vers. xv. dicit: *obsecro ut interficias me.* Apostolus autem de gratiae priuatione, quae alius est ex reprobationis effectibus intelligendus est; neutiquam de Dei proposito, seu actu diuinae voluntatis.

Ad secundum dicendum: mutabilem esse praedestinationem quantum attinet ad effectum aliquem medium, puta iustificationem, et praedestinati opera; non ita quantum attinet ad diuinam voluntatis propositum, finalem perseuerantiam, et coronam gloriae. Nam sic haec se iungere debemus in diuinae praedestinationis negotio ut confusionem vitemus. Sumta enim praedestinatione *adaequate*, ut loquitur Schola, seu secundum omnes suos effectus, videlicet vocationem, fidem, iustificationem, incrementa virtutum, perseuerantiam, et coronam, immutabilitatem omnimodam in ea agnoscimus; non sic accepta illa *inadaequate*, seu pro effectu aliquo intermedio, nempe iustificatione, aut quouis alio, praeter finalem perseuerantiam, et mercedis retributionem. Qua quidem distinctione, Augustini tum testimonium, tum axioma (si vere illa Augustinum auctorem habeant) dilucide explicantur. Explicatur quoque verus Ecclesiae sensus in oratione laudata.

Tertium ut soluatur, negandum est dilemma illud valere posse: siquidem immutabilis licet sit praedestinatio, non tamen exequutioni aliter est mandanda, nisi mediis liberis praedestinatorum meritis.

Quamuis enim Deus gratis eligat, non ideo vult adultis gloriam conferre, nisi vt coronam, mercedem, brauium: adeo vt praedestinationis actus gratuitus omnino sit, sed obiectum onerosum. Id quod rudibus his exemplis confirmamus: certa est futura seges; & quare igitur seris? Vel morieris hac infirmitate, vel non: & cur ergo medicamentis ad sanitatem vteris? Deus itaque quum misericors vna ac iustus sit; et nos misericorditer praeuenit, et nos iustissime iudicabit, reddens vnicuique iuxta opera sua. Bonis igitur operibus sedulo incumbendum nobis est.

Ad ea modo accedentes quae contra secundam propositionem pugnant, hoc pacto primum enervamus. Euenit certe infallibiliter quod Deus erga electos suos decreuit; neque impediri decretum suum vilo modo potest. Ast decreuit, euenturum illud mediis bonis electorum operibus, mediis Sanctorum orationibus: proinde mediis illis euenit.

Ad secundum dicimus: Sanctorum orationes non ad id ordinari, vt per eas diuinum propositum immutari valeat; sed ordinari tantum ad finis consequitionem, vtpote praedefinitas tamquam media quibus eam obtineant electi: hinc quocumque modo illae fiant, siue pro aliquo particulari, siue indeterminate, nedum frustraneae non sunt, sed sunt insuper perquam vtilis pro gloriae consequitione.

Postremi responsio habetur ex distinctione ordinem intentionis inter et ordinem exequutionis, de quibus multa Scholastici nostri. Nobis id sufficit addere, praedestinos fuisse Paullum et Augustinum, vt orationibus Stephani, et Monicae gratiam consequerentur: praecessit ergo illorum electio ordine intentionis praeuisionem praecum Stephani, et Monicae; sed ordine exequutionis praecessere istiusmodi orationes illorum electionem. Quo sensu loquuntur scimus Augustinum, dum in libro de *Dono Persenerantiae* cap. II. ait: »si aliqui nondum sunt vocati pro eis oremus vt vocentur. Fortassis enim sic praedestinati sunt, vt nostris orationibus et accipiant gratiam, et efficiantur electi.«

CAPVT IX.

Constituto in Deo esse reprobationem; quid illa sit, atque quonam pacto fiat, euincitur.

Deus aliquos reprobat.

Quos Deus positue reprobat, non voluntate sua velut causa reprobat, sed ex demeritorum praeuisione.

Et negatiua reprobatio causam habet ex parte reprobati, scilicet originale peccatum.

Constat veritas primae propositionis ex Scripturis. Sic enim loquitur Paullus ad Rom. cap. II: »qui reddet vnicuique secundum operam eius: iis quidem, qui secundum patientiam boni operis, gloriam, et honorem, et incorruptionem quaerunt, vitam aeternam: iis autem qui sunt ex contentione, et qui non adquiescunt veritati, credunt autem iniquitati, iram, et indignationem.« Et cap. IX: »quod si Deus volens ostendere iram, et notam facere potentiam suam, sustinuit in multa patientia vasa irae apta in interitum, vt ostenderet diuitias gloriae suae in vasa misericordiae, quae praeparauit in gloriam.« cetera. Leguntur similia passim.

Et quidem super hanc Scripturarum auctoritatem fundatas voluit S. Thomas rationes illas theologicas, quibus aliquos a Deo reprobari ostendit. Prima est (1): Deus est supremus et vniuersalis prouisor: ad vniuersalem autem prouisionem pertinet aliquem defectum in rebus a se prouisis, et sibi subiectis permittere, atque ne omnes suum assquantur finem; quemadmodum videmus in his, quae naturaliter contingunt; sic enim exigit vniuersitas creaturarum, vt ex illis quaedam bonae sint et praemio dignae, quaedam pravae et poena dignae; dicente Paulo II. ad Thimoth. II: »in magna domo non solum sunt vasa aurea et argentea, sed et lignea et fictilia; et quaedam quidem in honorem, quaedam autem in contumeliam.«

Secunda S. Thomae ratio est (2): »ordinauit ergo diuina prouisor

(1) Prima Parte, quae. xxiii. c. 3.

vniuersa, art. 3.

(2) In I. ad Anibald. Dist. xx. q.

videntia ab aeterno humanam naturam ad beatitudinis consequentiam per liberum arbitrium. Quod quia deficere potest per se ipsum, a solo autem Deo indeficientiam habet; ideo ab aeterno proposuit, quod quosdam permitteret deficere, quibusdam vero auxilia apponeret ne deficerent, ut in vtriusque manifestaretur virtus gratiae, et defectus naturae. Unde concludit: sic ergo ab aeterno fuit propositum Dei, et respectu culpae permittendae, et respectu poenae infligendae, et haec dicitur reprobatio. Conueniens igitur fuit, aliquos reprobari ad ostendendam liberi arbitrii defectibilitatem.

Neque infringunt huius adsertionis veritatem haec, quae apponi breuiter possunt. I: admissa in Deo reprobatione, admitti quoque in eo deberet liber mortis, quemadmodum ponitur in Deo liber vitae posita in eo praedestinatione: sed admittere in Deo liber mortis contrariatur S. Thomae (3): ergo non datur in Deo reprobatio.

II: damnatum est a Concilio Arausicano II. Can. xxv, et a Tridentino Sess. vi. Can. xvii, Deum ad malum praedestinare: at hoc sequeretur posita in Deo reprobatione: ergo.

III: de Deo dicitur Sap. ii: diligis enim omnia quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti: nullum ergo hominum, quos creauit, Deus odit, reprobaturque.

IV: falsum prorsus est, teneri Deum aliquem in hominibus defectum permittere, ex quo naturalem super homines prouidentiam habeat: nam et supra Angelos eandem habet, et tamen non tenetur huiusmodi defectum in illis permittere; quum Angeli non deficiant in suo esse.

V: Deus non est causa perditionis hominum, iuxta illud Osee xii: perditio tua ex te Israël; tantummodo in me auxilium tuum. Neminem ergo Deus reprobat.

Ad I. enim dicendum cum D. Thoma: quod non est consuetum conscribi eos, qui repudiantur, sed eos qui eliguntur. Vnde reprobationi non respondet liber mortis, sicut praedestinationi liber vitae.

Secundum sic soluitur: Concilia Arausicanum et Tridentinum id damnasse, Deum scilicet praedestinare ad malum culpae; neutiquam

(3) Prima Parte, quaest. xxiv. art. 1. ad 3.

quam vero ad malum poenae. Primum aiebant Praedestinatiani, et post eos Caluinus; secundum nos adserimus tantum.

Tertii responsio est S. Thomae (4), dicentis, quod Deus omnes homines diligit, et etiam omnes creaturas, in quantum omnibus vult aliquod bonum; non tamen quodcumque bonum vult omnibus. In quantum igitur quibusdam non vult hoc bonum quod est vita aeterna, dicitur eos habere odio, vel reprobare.

Quartum hoc pacto soluimus: ad prouidentiam diuinam pertinere quidem aliquem defectum permittere in rebus, sed tamen in eo in quo sunt defectibiles: quum itaque Angeli secundum naturam indefectibiles in esse sint, hinc non tenetur prouisor permittere in illis, ut aliquis in eo deficiat: quum vero homines liberum habeant arbitrium, suapte natura moraliter defectibile; propterea Deus ut prouisor vniuersalis tenetur in aliquibus aliquem permittere defectum, et circa media eis denegando gratiam, et circa finem disponendo ut aliqui a suo fine deficiant.

Ad quintum dicimus: quod Deus reprobans non caussat media quibus tendit homo ad interitum, sed solum ea permittit. Sunt enim peccata, non a Deo caussante, sed a libera voluntate humana se subtrahente a diuina caussalitate: vnde homo vera causa est suae perditionis.

Haec autem Dei reprobatio, cuius existentiam firmabamus, in negatiuam et positiuam diuidi a Theologis consuevit. Negatiuam aliqui dicunt meram non electionem ad gloriam: alii actum Dei positiuum iudicant, quo aliquos a gloria excludit. Positiuam vero eam agnoscunt, quae actus positiuus sit, quo Deus aliquibus praeparat poenam, et damni, et sensus. Ignoram Parribus, atque antiquis Theologis fuisse negatiuam reprobationem praescindentem a demeritis praecisis, sunt qui immerito adserant. Eam siquidem indicauit Augustinus dum ait in massa perditionis aliquos relinqui, alios ab ea erui; et ad Dei beneplacitum vnice id esse referendum (5). Aperte eam tradit S. Thomas (6) scribens: in quantum Deus quibusdam non vult hoc bonum, quod est vita aeterna, dicitur eos habere odio, vel reprobare. Quoniam igitur pacto vtraque illa

re-

(4) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 3. ad 1.

dest. St. cap. 9.

(5) Lib. ii. contra duas epist. Pelag. cap. 7. et lib. de Prae-

(6) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 3. ad 1.

reprobatio in Deo contingat, quod duplici propositione principio constitutum reliquimus, sequitur vt ostendamus.

Atque propositionem ordine secundam, quae de reprobatione positua loquitur, multa euincit. Primo quidem, Deum non voluntate sua, vti causa, quosdam reprobare, firma Scripturarum auctoritas restatur. Etenim Sapientiae xi. scriptum est: *diligis omnia, quae sunt, et nihil odisti eorum quae fecisti.* Et Oseae xiii: *perditio tua ex te Israël, tantummodo in me auxilium tuum.* Item Iacobi i: *nemo quum tentatur dicat, quoniam a Deo tentatur; Deus enim intentator malorum est: ipse autem neminem tentat.*

Testantur quoque Concilia. Ex his Arausicanum celebratum anno 529. haec habet Canone xxv: *aliquos ad malum diuina potestate esse praedestinos, non solum non credimus, sed etiam, nisi sunt qui tantum malum crederent, cum omni detestatione illis anathema dicimus.* Synodus insuper Valentina habita anno 855. Can. iii. ait: *in electione . . . saluandorum misericordiam praedere meritum bonum; in damnatione vero peritorum meritum malum praecedere iustum. Dei iudicium.* Ac tandem Tridentinum Concilium Can. xvii. definit: *si quis dixerit, . . . reliquos omnes qui vocantur, vocari quidem, sed gratiam non accipere, vtpote diuina potestate praedestinos ad malum; anathema sit.*

Sed et testatur Traditio: de Patribus siquidem qui proximo ab Apostolis aeuo vixerunt, sic Centuriatores Magdeburgenses scripserunt (7): *de praedestinatione ita docuerunt, vt quantum ad vtriusque, hominis scilicet et diaboli lapsum attinet, negarint, eum fatali necessitate contigisse: nec praedestinationem in eo Dei, sed praescientiam admitterunt.* Pro omnibus tamen omnium saeculorum PP. adducendi Augustinus et Thomas. Augustinus quidem (8) ait: *bonus est Deus, iustus est Deus. Potest aliquos sine bonis meritis liberare, quia bonus est. Non potest quemquam sine malis meritis damnare, quia iustus est.* Et lib. xiii. de Trinit. cap. xii. *modus iste, inquit, quo traditus est homo in Diaboli potestatem, non ita debet intelligi tamquam Deus hoc fecerit, aut fieri iusserit; sed quod tantum permisserit, iuste tamen.* Sanctus vero Thomas adsignans discrimen reprobationis a praedestinatione scribit (9): *praedestinatio importat praeparationem meritorum quibus per-*

(7) Cent. ii. cap. 4.

(8) Lib. iii. contra Iul. cap. 13. Et

lib. xiii. de Trinit. cap. 12.

(9) In cap. ix. Epist. ad Rom. lect. 1.

uenitur ad gloriam; sed reprobatio non importat praeparationem peccatorum quibus peruenitur ad poenam. Et ideo praescientia meritorum non potest esse aliqua ratio praedestinationis, quia merita praescita cadunt sub praedestinatione; sed praescientia peccatorum potest esse aliqua ratio reprobationis ex parte poenae, quae praeparatur reprobatis; in quantum scilicet Deus proponit, se puniturum malos propter peccata quae a se ipsis habent, non a Deo. Iustus autem proponit se praemiaturum propter merita quae a se ipsis habent.

Accedunt rationes Theologicae: I: sententia quae docet, homines positua a Deo reprobari absque demeritorum praeuisione, et Deum nimis crudelem facit, et facit causam posituam influentem, ac volentem eorum peccata: quod esto non reuatur ferri Caluinus, nos vel cogitare horremus.

II: voluntas puniendi supponit culpam tamquam motiuum; quum sit voluntas exercendi iustitiam punitiuam: igitur quum reprobatio positua voluntas sit poenam infligendi, est quoque voluntas iustitiam punitiuam exercendi, ac culpam supponens.

III: hac posita sententia, et lex aeterna, et ordinis vniuersi peruertitur tranquillitas, aiente Augustino (10): *si peccatis detractis miseria perscuerat, recte deformari dicitur ordo, atque administratio vniuersi.* Et alio loco (11): *pax omnium rerum est tranquillitas ordinis: ordo est parium dispariumque rerum sua cuique loca tribuens dispositio. Proinde miseri, in quantum miseri sunt, in pace non sunt, et tranquillitate ordinis carent. Verumtamen quia merito et iuste miseri sunt, in sua ipsa miseria praeter ordinem esse non possunt.*

Sed accedamus iam iam oportet ad probationes tertiae propositionis, quae de reprobatione negatiua est. Eam demonstrant primo Scripturae, ex quibus apertissimum Pauli locum cap. ix. Epist. ad Rom. vnice hic adducimus. Scilicet: *quum enim nondum nati fuissent, aut aliquid boni egissent aut mali, vt secundum electionem propositum Dei maneret, non ex operibus, sed ex vocante dictum est ei: quia maior seruetur minori, sicut scriptum est: Iacob dilexi, Esau autem odio habui.* Et infra: *Jan non habet potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem vas in honorem, aliud in contumeliam?* Pauli igitur sententia

Tom. II.

Xx

est

(10) Lib. iii. de lib. arb. cap. 9.

(11) Lib. xix. de Ciui. Dei cap. 13.

est eos quos negatiue Deus reprobauit, odio haberi, seu non diligî, atque appellari vasa irae, vasa contumeliae: quod sane contingere non valet nisi ob originale peccatum: vt enim legitur Sap. XI: nihil potest Deus odisse eorum quae fecit, quum omnia sint valde bona: odit ergo Deus in Esau, odit in reprobo, quod non fecit ipse, nempe originale peccatum.

Secundo hanc propositionem demonstrant Patres. Augustinus praecipuis scribit (12): "vasa sunt irae, quae perfecta sunt ad perditionem, quae illis debita redditur: sibi hoc impudent, quia ex ea massa facta sunt, quam propter vnus peccatum, in quo omnes peccauerunt, merito iusteque damnauit. Si autem vasa sunt misericordiae, quibus ex eadem massa factis supplicium debitum reddere noluit, non se inflent, sed ipsum glorificent, qui eis misericordiam non debitam praemitit." Et infra (13): "quid enim diligebat in Iacob antequam natus fecisset aliquid boni, nisi gratium misericordiae suae donum? Et quid oderat in Esau antequam natus fecisset aliquid mali, nisi originale peccatum? Nam neque in illo diligeret iustitiam, quam nullam ille fecerat, neque in isto odisset naturam quam bonam ipse fecerat." Habet similia plurimis in locis (14). Subscribit Augustino S. Thomas: potissimum vbi docet (15), manifestationem duplicis attributi, misericordiae nempe, et iustitiae esse causam, cur licet omnes homines sint aequales, et in natura, et in peccato originis, vnum tamen Deus praedestinet, alium reprober. Eius verba sunt: "voluit ergo Deus in hominibus quantum ad aliquos, quos praedestinat, suam repraesentare bonitatem per modum misericordiae parcendo; et quantum ad aliquos, quos reprobat per modum iustitiae puniendo. Et haec est ratio quare Deus quosdam eligit, et quosdam reprobat." etc. Et alibi (16): "si aliquis duobus aequè ipsum offendentibus vni dimittat offensam, et non alteri, est misericors vni, et iustus est ad alterum, neutri vero iniquus. Quum enim omnes homines propter peccatum primi parentis damnationi nascantur obnoxii, quos Deus liberat, per suam gratiam liberat; et sic quibusdam est misericors,

"quos

(12) Epist. cxv. alias ev. ad Sixtum cap. 6.

(13) Cap. viii. eiusd. Epist.

(14) Lib. II. contra duas epist. Pelag. cap. 7. Et lib. de Correptione

et grat. cap. 7. et alibi.

(15) Prima Parte, quaest. xxiii. art. 5. ad 3.

(16) In cap. ix. Epist. ad Romanos. Lect. 9.

"quos liberat; quibusdam autem iustus, quos non liberat, neutris autem iniquus."

Hinc eruuntur variae theologicae argumentationes pro adsertione nostra firmanda. Harum praecipua sit: praedestinatio ad gloriam facta est per modum misericordiae parcendo; reiectio vero a gloria, quae est reprobatio negatiua, facta est per modum iustitiae puniendo; atqui in signo illo in quo discretio electorum a reprobis facta est, nihil certe erat, ob quod Deus parcere, vel punire posset, nisi originale peccatum: quum enim in vno eodemque signo, in quo facta est praedestinatio aliquorum, facta fuerit aliorum reprobatio; et quum praedestinatio facta sit ante merita personalia praeuisa; et sic parcendo facta sit, hoc est peccatum originale condonando; quoque et reprobatio ante peccata personalia facta fuit, puniendo quidem originale peccatum.

Alia ratio est: ex quo Deus creaturam rationalem cum iustitia originali et gratia sanctificante condiderit, iniquus illico esset si illam in gratia perseuerantem a regno excluderet: tametsi gloria illi non sit debita, quemadmodum neque gratia, vt contra Baium definitum credimus: ideo igitur illam excludit a gloria, quoniam per originalem culpam acceptam iustitiam deperdidit. Insuper: an non negatiua reprobatio poena censenda est? Supponat ergo culpam oportet.

CAPVT X.

Caluini errore relato, ad ea quae a Caluinistis obiciuntur, solvenda pergit. Dein Theologorum Catholicorum in negotio reprobationis negatiuae nobis aduersantium argumentis fit satis.

Inter Ioannis Caluini foedissimos errores vnus ex praecipuis fuit, vnicam et adaequatam tum negatiuae tum positivae reprobationis causam esse solam Dei voluntatem. Censuit enim ille, Deum ante praevisionem cuiuslibet peccati, tum actualis, tum originalis, ab aeterno quosdam homines, quosdamque Angelos a regno coelesti exclusisse, illisque poenam damni et sensus praeparasse; proinde nec Angelos nec homines reprobos, fuisse creatos ad coelestem beatitatem, sed in damnationem sempiternam: atque vt hoc suum decretum executioni mandetur, necessitatem illis imponi ad peccandum,